İDİL

BİTKİSEL ÖRÜCÜLÜĞÜN SANAT AKIMLARINDA KULLANILABİLİRLİĞİ: KİNETİK SANAT ÖRNEĞİ

Nazan ÖZCAN
Öğr. Gör., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, nozcan@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5352-3735

H. Feriha AKPINARLI
Prof. Dr., Anakara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat Tasarım Fakültesi, ferihaak@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9073-059X

Özcan, Nazan ve Akpınarlı, H. Feriha. "Bitkisel Örücülüğün Sanat Akımlarında Kullanılabilirliği: Kinetik Sanat Örneği". idil, 107 (2023 Temmuz): s. 1009–1020. doi: 10.7816/idil-12-107-11

ÖZ

Bitkisel Örücülük geleneksel sanatlar içerisinde yer alan ve literatür bilgilerine göre ilk el sanatları örnekleri olarak kabul edilen zanaattır. Barınma ihtiyacı ile başlayıp zamanın gereksinimlerine ve toplumsal özelliklere göre şekillenen bitkisel örücülük ürünleri, sepetler başta olmak üzere farklı formlarda biçimlendirilerek kullanılmıştır. Teknolojik gelişmeler ve lif sanatına bakış açısının değişmesiyle birlikte bitkisel örücülük teknik ve kullanım özellikleri değişim göstermiş ve zanaat ürünü olmanın dışında plastik sanatlar içerisinde de değerlendirilmeye başlanmıştır. Sanat akımlarında farklı form ve biçimlerde değerlendirilen ve zanaat-sanat birlikteliği ile oluşturulan eserler, Kinetik Sanat alanında çalışan sanatçıların da dikkatini çekmiş ve hareket algıları yaratılan eserler oluşturulmuştur. *Kinetik sanatla tasarlanan bitkisel örücülük eserlerinde hareketin kendisi ve etkilerinin değerlendirildiği* bu araştırma; kültürel mirasın sürdürülebilirliğine katkı sağlamak amacı ile ele alınmıştır. Araştırmada; Betimsel Tarama yöntemi ile zanaatın teknik özellikleri ve kullanım alanları incelenmiş, Görsel Analiz yöntemi ile kinetik sanat etkisiyle ortaya konulan sanat eserleri yorumlanmıştır. Optik yanılsamaların ve hareket algılarının yaratıldığı kinetik eserlerde sarma örgü ve alt-üst dokuma/örme tekniklerinin kullanıldığı, desen, renk ve form özelliklerine göre şekillendirildiği gözlenmiştir. Eserlerin obje formlarında oluşturulmasının yanında iç ve dış mekanlarda dekor unsuru olarak ya da mimari yapılarda strüktürel biçimler oluşturmak amacıyla kullanıldığı tespit edilmiştir. Üretimde kullanılan doğa dostu ekolojik malzemelerin istenilen şekillerde boyutlandırılabiliyor olması da bitkisel örücülük tekniklerinin kinetik sanatla uyumunu kolaylaştırmıştır. Zamansal sınırların ötesinde güncel sanatta anlam bulan bitkisel örücülük zanaatının farklı bakış açıları ile yorumlanmasının zanaatın güncelliğini korurken kültürel miras aktarımına da katkı sağladığı ve sürdürülebilir el sanatları içerisinde var olma mücadelesini de desteklediği belirlenmiştir. Teknolojik gelişmelerin hızla ilerlediği ve sanatsal faaliyetleri de etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, gerçek hareketlerin ve devinimin dahil edildiği çalışmaların yapılabileceği araştırmada öneri olarak sunulmuştur. Tekniğin multidisipliner çalışmalara imkân vermesi bu öneriyi destekleyecek ve zanaatın sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Toplumsal değerlerin aktarımında zanaatı zaman kavramı ile uyumlu hale getirecek ve zanaatın sanatsal değerini artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel sanatlar, Bitkisel Örücülük, Tekstil Sanatı, Kinetik Sanat, Hareket

Makale Bilgisi:
Geliş: 11 Mayıs 2023 *Düzeltme:18 Haziran 2023* *Kabul: 1 Temmuz 2023*

© 2023 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Geleneksel El Sanatları; kültürel bir varlık olarak insanın içinde barındığı, günlük hayata, dini görüşlere, toplumsal vb. olaylara ilişkin duygu ve düşüncelerin işlendiği bir faaliyet alanıdır. Kültürel miras olarak kabul edilen geleneksel sanatlar; sosyal yaşamın bir parçası haline gelmek, aile bağlarını korumak, hayal kurmak ve planlamak, madde ile bağ kurmak, maddi ihtiyaçlara cevap bulmak için yaratılmış bir alandır ve her şekilde dünyayı değiştirerek toplumların geçmişini geleceğe taşımaktadır (Torell and Palmsköld, 2020: 131). Toplumsal farklılıklarla ortaya çıkan geleneksel sanat ürünleri, zanaatkârların elinde dönemin değer yargıları, bakış açısı, anlayış, görgü, bilgi, tasarım, stil, zaman gibi soyut boyutların etkisinde şekillenerek farklı form ve özelliklerde ürünlere dönüştürülmektedir. El becerisine dayalı uğraşlar olarak ortaya konulan bu ürünler, zamanın şartlarına göre gelişme göstermekte, farklı stillerde üretilen değerler olarak bir süre sonra bir kültür mirasının parçası haline gelmektedir.

Ortaya çıkmış olan kültür varlıkları bulundukları toplumun özelliklerine, yaşam şartlarına, bitki örtüsüne, doğa olaylarına, maden özellikleri gibi farklı şartlara göre şekillenerek geleneksel el sanatları altında dokumacılık, örücülük, işlemecilik, maden işlemeciliği, baskıcılık gibi farklı kollar olarak sınıflandırılmaktadır. Her biri kendi uzmanlık alanı içerisinde incelenen bu sanat dalları, kullanılan teknik, araç-gereç, desen-motif ve kompozisyon özelliklerine göre gruplandırılarak incelenmektedir (Özcan 2017, Öztürk 1994).

(Doble 2020, Doble 2019, Akpınarlı ve Aydın 2019, Gürcüm ve Akpınarlı 2019, Akpınarlı and Başaran 2018, Özcan 2017, Gürcüm ve Özcan 2016, Bequette 2007, Teiwes 1996, Broudy 1979) yayınlarında; Geleneksel Sanatların ilk örneklerinin Örücülük Sanatı olduğunu ve dokumacılığa da referans olarak kabul edildiğini, en önemli ürünlerin ise Bitkisel Örücülük eserleri olduğunu ifade etmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan *Bitkisel Örücülük ürünleri*; doğada kendiliğinden yetişen endemik tür bitkilerin ya da kültürü yapılan bitkilerin sap, gövde, yaprak ve sürgünlerinin basit araçlarla veya araçsız el yardımıyla oluşturulan ilmeklerle veya düğümlerle bir araya getirilmesi sonucu elde edilmektedir. Üretim geçmişi çok eski tarihlere kadar dayanan, barınma ve koruma gibi kullanım amacına hizmet eden ürünler, geleneksel değerlere göre şekillendirilmekte ve hemen her toplulukta görülen eserler olarak karşımıza çıkmaktadır (Akpınarlı ve Özcan 2021, Özcan ve Gürcüm 2017).

Yüzyıllar boyu geleneksel yapısı korunarak üretilen Bitkisel Örücülük ürünleri Endüstri Devriminin etkisindeki teknolojik gelişmelerle birlikte zaman içerisinde geleneksel kullanım amacının dışında birçok alanda farklı bakış açısı ile değerlendirilmiş ürünlere dönüştürülmüştür. Modern ve postmodern sanat akımlarının etkisi, mimari alanda değerlendirme, tekstil sanatının farklı yorumlanma ihtiyacı ile çağdaş sanat eserleri üretilmiş, oluşturulan sanat eserleri plastik sanatlar içerisinde tasarım unsuru olarak kullanılmıştır. Özellikle lif sanatındaki gelişmeler ve sanat akımlarının multidisipliner yapıda eserler oluşturmaya olanak sağlaması ile "Lif" 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hem endüstriyel bir tasarım ürünü hem de plastik olanakları ile sanatsal bir ifade aracı olarak kabul görmeye başlamıştır. Zengin el sanatları geleneği ile çağdaş sanat yaklaşımlarının ve teknolojinin olanaklarından etkilenen bir yapıya bürünen lifin gücü farklı biçimlerde sergilenmiştir. Biçim ve sunum arasındaki sınırlar bulanıklaşmış, nesnenin sanata olan iddiası zayıflamış, yani dekorasyon veya süsleme objesi gibi sıradan nesnelerden sıyrılarak farklılığını ortaya koymuştur (Özcan ve Alp 2020, Akdemir 2016, Eager 2015, Auther 2002). Bitkisel örücülük sanatında malzeme; disiplinlerarası bir tutumla çağdaş estetik anlayışı çerçevesinde kavramsallaştırılmasıyla birlikte kendi niteliğindeki sınırsızlığından, bükülebilirliğinden, parçalanabilirliğinden ve boyutlandırılabilirliğinden yararlanılarak yapılan objeler, heykeller ve sanat nesneleri haline getirilmiştir. Bu etkiler sonucunda üretilen eserlerle psikolojik etkileşimler yaratılmıştır (Porter, 2014: 2).

Bitkisel örücülük eserlerinin iki boyuttan üç boyuta evrilme aşamasında özellikle lifin farklı formlarda düzenlenebilirliği Kinetik Sanat çerçevesinde de değerlendirilmiş ve "*hareket*" kavramı üzerine çalışmalar oluşturulmuştur. Bitkisel örücülük uygulama yöntemleri ve liflerin birbiri üzerine inşa edilebiliyor olması, birim tekrarlara, geçirgen dokulara, hareket algısı oluşturulan optik dokulara dönüştürülmüştür. Liflerin şekil alabiliyor olması hem boyutsal olarak hem de form açısından farklı strüktürlerin oluşumuna imkan tanımıştır.

Hareketin var oluşuyla ortaya konulan çağdaş eserler, iki boyutlu çalışmalardan üç boyutlu eserlere, çeşitli konstrüksiyonlara ve enstalasyonlara dönüşmüştür. Bu süreçte üreticisi de "lif sanatçısı veya tekstil sanatçısı" etiketiyle, yapımcının sanatsal kimliğini, sanat normlarının dışında olarak tanımlanan işini yansıtır hale gelmiştir. Dolayısıyla bitkisel örücülük; heykel, endüstri, mimari gibi farklı disiplinlerin paralelindeki yeni söylemlere kadar geniş çerçevede yapıtlar ortaya koyan ve plastik sanat platformunda yer alan bir sanat

haline gelmiştir. Artık "lif" endüstri ürünü olma dışında bilinçli olarak tasarlama eyleminin yapıldığı, sanatsal yaratılarla ifade edilen çağdaş bir döneme giriş yapmıştır. Lifin fiziksel işlevini yerine getirmesi zorunluluğu ile tek düze boyutundan sıyrılmış kapsamı genişleyerek "hareket, devinim, kinetik heykel" adı altında sanatçıya bireysel birikimlerini ortaya koyma olanağı sunmuştur.

Bitkisel örücülükteki bu evrim süreci aynı paralelde; bireysel, kültürel ve sosyal birikimlerin güncel versiyonlarla aktarılmasına katkı sağlarken, modern yaşam doktirinleri arasında yer alan sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel dinamikleri de zanaatla yeniden yapılandırmıştır. Lifle çalışan sanatçılar için de artık güncel sanattaki varoluş sınırı aşıldıktan sonra malzeme tamamen bir aktarım aracına dönüşmüştür. Malzemenin bir taraftan kendi kimliğini korurken diğer taraftan bu kimliği araçsallaştırması, zanaatın sanata iyice yaklaşmasını sağlamış, sosyo-kültürel kaynakları koruyarak kayıpların en aza indirilmesine, sürdürülebilirlik bilincinin ortaya çıkmasına ve getirilerin geleceğe aktarılarak devamlığına katkı sağlamıştır.

Amaç

"Bitkisel Örücülüğün Sanat Akımlarında Kullanılabilirliği: Kinetik Sanat Örneği" başlıklı bu araştırma; Bitkisel Örücülük zanaatının sürdürülebilirliğine katkı sağlamak amacı ile hazırlanmıştır. Araştırma; zanaatın geleneksel uygulama yöntemlerini, güncel sanat ile evrim sürecini ve kinetik sanat etkisinde oluşturulmuş uygulamalarını belirlemeye yönelik olarak yürütülmüştür. Bitkisel örücülük teknikleri ve kinetik sanat öğretileri çerçevesinde oluşturulan eserler incelenmiş, çıktıları zanaatın sürdürülebilirliğine katkısı kapsamında tartışılmıştır.

Yöntem

Bitkisel Örücülük zanaatının sosyo-kültürel değerinin korunmasına katkı sağlamak amacı ile hazırlanan araştırmada; Nitel Araştırma yöntemlerinden Betimsel Tarama yöntemi kullanılmış, zanaatın tarihsel süreç içerisindeki gelişimi, tekstil sanatındaki yeri ve güncel sanat akımlarındaki uygulama yöntemleri incelenmiştir. Bitkisel Örücülük tekniklerinin Kinetik Sanatın temel alanı olan *hareket* kavramı etkisindeki yorumlarına ve hareket detaylarına yer verilmiştir. Oluşturulan sanat objeleri, enstalasyonlar ve kinetik heykeller Görsel Analiz Yöntemi kullanılarak analiz edilmiş, eserlerin yorumlanmasıyla Bitkisel Örücülük Kültürünün sürdürülebilirliğine ve kültürel kimlik bilincine dikkat çekilmiştir.

Bitkisel Örücülük

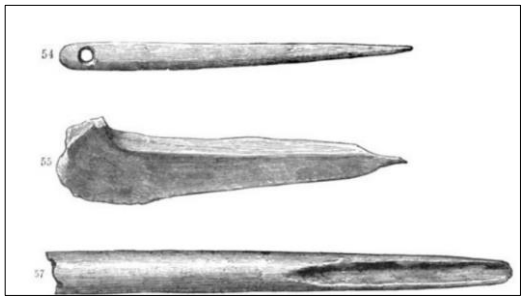
İnsanların doğal ortamlarla karmaşık etkileşimleri sonucu ortaya çıkan "bilgi birikimi, uygulamalar ve inançlar, uyum süreciyle gelişen ve kuşaklar boyunca kültürel aktarım yoluyla canlılığını koruyan" değerlerin tamamına *Geleneksel* adı verilmektedir. Geleneğin ortaya çıkardığı sanatlar ise yaratılışın kendisine odaklanılan ve içgüdüsel olarak yol gösterdiği kabul edilen öğretilerin bütünüdür (Bequette, 2007: 360).

Farklı amaç, malzeme, biçim ve kültürel değerler çerçevesinde şekillenmesiyle birlikte ilk geleneksel sanatların, örücülük sanatı ile başladığı iddia edilmekte ve diğer sanatların doğuşuna da referans olarak kabul edilmektedir. Doble (2020) yayınında; yaklaşık iki milyon yıl önceki ilk insansıların (Homininiler) dokuyucu kuşların (Weaverbirds) özenle hazırlanmış, karmaşık ve iyi inşa edilmiş yuvalarından yola çıkarak ilk düğüm yapma ve dokuma becerilerini öğrenmiş olmalarının muhtemel olduğunu ve bu tekniklerle ilk sepetleri üretmiş olabileceklerini belirtmektedir. Schick and Toth'un (2006) yayınlarına atıfta bulunarak; sepetçiliğin ve dokumacılığın kökenlerinin, bilinenin aksine onbinlerce yıl öncesine değil, neredeyse iki milyon yıl öncesine dayandığını belirtmektedir. Ve bunun, insan evrimi anlatısını etkileyen hominini teknolojisinin öyküsünü temelden değiştirdiğini vurgulamaktadır. Torell and Palmsköld, (2020) yayınında; Rick Doble'nin, "Overcoming Gender Bias in Paleolitik" başlıklı 3. bölüm araştırmasına atıfta bulunarak Paleolitik dönem mağaralarında ve sit alanlarında bulunan ancak bu şekilde tanımlanmayan çok sayıda sepet yapım aletinin detaylandırıldığına yer vermektedir.

Görsel 1. Sol: Bir dokumacı kuşun yuvası, Sağ: Nan Bowles'a ait rastgele yapılmış dokuma sepet, Doble (2020)

Antropoloji kaynaklarına göre; Taş Devrinde metal baltayı, bıçağı veya dikiş makinesini bilmeyen insanın, sepet, kap, hasır, avcılık ve balıkçılık aletlerinin örülmesinde/dokumasında mükemmel bir şekilde ustalaştığı belirtilmektedir. En eski örneklerin Mısır ve Orta Doğu'daki arkeologlar tarafından yapılan kazılar sırasında bulunduğu, örücülük tekniklerinin ilk çağ sanatları içerisinde önemli bir yeri olduğu vurgulanmaktadır (Kepa, 2021: 30).

Görsel 2. Kemik iğne, kemik tığ, ren geyiği boynuzu / Paleolitik Dönem (12500-12200 yıl öncesi döneme ait sepet dokuma aletleri) (Doble, 2019).
Görsel 3. Firavun Tutankhamun'un mezarından çıkarılmış şu anki haliyle bir iç mekanda dekore edilebilecek kadar iyi korunmuş hasır sandalye (Kepa, 2021). (URL-1)

İnsanlar daha ilk çağlarda örücülük tekniklerini barınma, avlanma, giyinme, taşımacılık, süsleme gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanmışlardır. Bunun dışında ördükleri ürünleri haberleşmede, arşivlemede, mitolojiyi anlatmada, kötü ruhlardan korunmada, tüm dini ritüellerinde vb. birçok alanda hayatlarının bir parçası haline getirmişler ve ifade aracı olarak da ustaca kullanmışlardır. Böylelikle ilkel ya da medeni, yerleşik ya da göçebe tüm toplumlarda, tarihin tüm evrelerinde uygulanmış ve ihtiyaçtan doğan ilk el sanatı haline gelmiştir. Örülen ürünler; üretici ihtiyaçlarını karşılamak, boş zamanları değerlendirmek ve aynı zamanda duygu aktarımını gerçekleştirmek, ekonomik anlamda katma değeri yüksek ürünler üretmek ve kültürel değerleri aktarmak amacıyla üretilmektedir (Özcan ve Akpınarlı 2021, Akpınarlı vd. 2012, Bezirci 2007, Atay 1987, Gürtanın 1961).

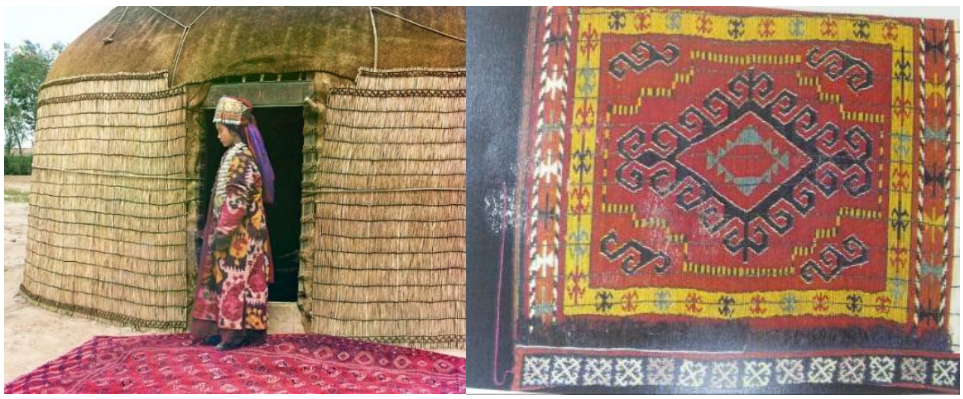
Örücülük Sanatı, lif temelli yapılan çalışmaları içermektedir. İnce ya da kalın çeşitli cinsteki iplikleri n ve doğada hali hazırda bulunan bitkisel materyallerin malzeme olarak kullanıldığı, basit el araçları ya da araç kullanılmadan oluşturulan ilmeklerin veya düğümlerin bir araya getirilmesi sonucu üretilen ürünleri kapsamaktadır. Örücülük sanatı araçlı ve araçsız olmak üzere iki gruba ayrılmakta, yoğun olarak üretilen türüne ise "*Bitkisel Örücülük*" adı verilmektedir (Özcan ve Akpınarlı 2016, Akpınarlı 2006).

Bitkisel Örücülük; doğada iklim koşullarına göre kendiliğinden yetişen endemik bitkilerin ya da kültürü yapılarak üretilen bitkilerin gövde, sap, yaprak, sürgün gibi farklı kısımları kullanılarak, basit el araçlarıyla parçalanıp, birleştirilip örülerek veya dokunarak işlenmesiyle ortaya çıkarılan ürünlerin oluşturulduğu zanaat türüdür (Poland vd. 2018, Okey 2012, Zaimoğlu 2012, Akpınarlı 2006). Kültürel özelliklere göre şekillendirilen ürünler farklı biçimlerde çeşitlendirilmektedir. Bitkisel örücülük ürünleri;

çözgüsü ve atkısı bitkisel liflerden oluşan hasır/şiğ dokumalar, çit örgüler, sarma tekniği kullanılarak birbiri üzerine inşa edilen sarma örgüler, farklı örme/dokuma teknikleri ile üretilen sepetler, güneş dantelleri, hazeran örgü, şerit örgüler şeklinde üretilmektedir.

Görsel 4. Mısır / Thonis-Heracleion Kenti-M.Ö. 4. yüzyıla ait meyve sepeti (URL-2)
Görsel 5. İsrail / Yahudiye Çölü-Neolitik Döneme (10500 yıl öncesi dönem) ait dokuma sepet (URL-3)

Görsel 6. Türkistan yurt çadırı-şiğ dokuma, 1913 (URL-4), Kırgızistan, desenli çit örneği (Özcan, 2017)

Zamanla insanların yerleşik hayata geçme eğilimleri, güvenli ikametgâh isteği ve yaşam stillerindeki değişimler bitkisel örücülük ürünlerinin üretiminde de değişimlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Güvenli bölgelerde meslek gruplarının kurulmasıyla birlikte çeşitli bitkiler yetiştirmeyi başaran topluluklar, sığınaklarını sağlam bitki artıklarından veya bataklık bitkilerinden yapmaya başlamış, nehir yataklarından aldıkları hammaddeleri mesleki becerileriyle şekillendirerek zanaatın temellerini atmışlardır. Hazırlanacak ürüne göre malzemeler seçilmiş ve çeşitli tekniklerle üretilen ilk el sanatı ürünleri de ortaya çıkmıştır (Akpınarlı 2006, Broudy 1979).

İhtiyaca yönelik olarak üretilen ürünler, yeni tekniklerle geliştirilerek farklı formlarda oluşturulmuş, renklerin ve desenlerin keşfedilmesi ile ihtiyaca yönelik olmanın dışında estetik değer kazanarak göze hitap eden ürünler olarak üretilmiştir. Hammaddenin kolay bulunması ve farklı tekniklerle de üretilebiliyor olması bu zanaatın devam etmesini sağlamıştır. Bu durum kökleri geçmişe dayanan yerli bilgi olmanın dışında kümülatif yapısını koruyarak önceki nesillerin deneyimlerine dayanan ve günümüzün yeni teknolojik ve sosyoekonomik değişikliklerine uyum sağlayan zanaatı yeni bir dinamiğe dönüştürmüştür. Tekstil sanatı ve farklı sanat akımları içerisinde de değerlendirilmesiyle birlikte kullanım alanları, amaçları ve üretim şekillerinin sanatsal bakış açılarıyla değişmesiyle farklı platformlarda yer bulan sanat objeleri haline gelmiştir.

Kinetik Sanat

Hareket eden şeyler ve hareketin kendisi, eski çağlardan beri çok fazla dikkat çekmiş sadece fizik biliminin konusu olmanın çok dışına çıkan hayal gücü ve yaratıcılıktan yararlanılan Kinetik Sanat platformunda mekanik güçlere dönüşmüştür. Teknolojik gelişmelerin ve multidisipliner çalışmaların sanat

eserlerini üçüncü/dördüncü boyuta taşımaya imkân verebilecek düzeyde olması, Kinetik sanatın yaratıcı fikirlerin içinde var olmasını ilgi çekici hale getirmiştir.

(Akpınar 2019, Gadney 2017, Özer ve Akyüz 2016, Uz 2012, Parkes, Poupyrev and Ishii 2008, Gadney 1963) yayınlarında; *Kinetin Sanatın "hareket*" kavramını temel aldığını, Dadaizmin ana kaynağı olduğunu ve Konstrüktivistlerin öncülüğünde şekillenerek geliştiğini ifade etmektedirler. Op-Artla güçlü etkiler yaratan, Fütürizmle gelişim gösteren, cisimlere devinim ve hız kazandırarak devinimsel bir sanat türü ortaya çıkaran Kinetik Sanat birçok disiplinde kullanılmaktadır. Multidisipliner yapısıyla güncel sanata, sanat ve bilim birlikteliğiyle katkı sağladığı ve böylece modern görsel keşiflerle sanatçılara yeni teknik ve estetik alanlar açtığı belirtilmektedir.

Kinetik sanatla yapılan çalışmaların iki kategoriye ayrıldığını ifade eden (Chen, Lin and Fan, 2015, Brunvand and Stout 2011; Zeki and Lamb 1994) araştırmacılar; "ilk kategoriyi gerçek hareketle şekillendirme, ikinci kategoriyi ise şekillendirmenin sabit olduğu ancak retinada gerçekleşen hareket algısında yanılsama fenomeni" şeklinde tanımlamaktadır. Bu iki kategoride; Kinetik Sanat adı altında hareketli parçalar ya da hareketi ortaya çıkaran algılar yaratılmaktadır. Gerçek harekette görsel devinim, hız ve zaman önemliyken, hareket algısında biçimi ve rengi vurgulamaya veya önemsiz kılmaya yönelik harekete, sese ve ışığa bağlı olgular önem arz etmektedir. Her iki harekete etki eden faktör ise kinetik yöndür. Kinetik yön; genellikle heykelin hareket etmesini ve çevresine tepki vermesini sağlayan motorlara, aktüatörlere, dönüştürücülere ve sensörlere bağlı mikro denetleyiciler kullanılarak düzenlenmektedir.

(Ünal Ünlükara 2019, Gadney 2017, Özer ve Akyüz 2017, Gombrich 2014, Uz 2012, Parkes, Poupyrev, and Ishii 2008; Barzan 1964)'a ait yayınlarda; kinetik heykelin tasarlanması aşamalarına değinilmektedir. Sanat objesine bir makine eklemek, rüzgar gibi doğal yolları ya da seyircinin hareketini ve sesini kullanmak gibi yöntemlerle cisimlere devinim ve hız kazandırılırken, görsel ya da gerçek hareket de oluşturulmaktadır. Belirlenebilen hareket ve ardından hareketin sunduğu zaman dizisi ile kinetik heykelin temel noktasının oluşturulduğu belirtilmektedir. Sanat eserlerinde nesnel görüntü yaratılırken aynı zamanda çalışmalarının önemli bir parçasına ışık, hareket ve zaman unsurları katılmaktadır. Kinetik sanatın bu yapısı bilim ve teknolojik gelişmelerle sürekli ilerleme gösterirken, her yeni yılın teknolojisi ile birleşerek derinden etkilenmekte ve farklı görünümlerde sanat yapıtları olarak sergilenmektedir.

Bitkisel Örücülük Teknikleri ile Oluşturulan Kinetik Eserler/Heykeller

Bitkisel örücülükte/dokumacılıkta çözgü ve atkı ipliklerinin birbirine kenetlenmesi, ipliğin farklı formlarda esnetilip şekillendirilmesi, birim tekrarlarla birbiri üzerine inşa edilebilmesi eserlere hareket kabiliyeti kazandırmakta ve hem görsel algı hem de gerçek hareket elde edilmektedir. Bu özelliği bitkisel örücülük tekniklerinin multidisipliner yapılarla uyumlanmasını kolaylaştırmakta ve özellikle kinetik algılar yaratmada yardımcı olmaktadır.

Optik Yanılsama ile Oluşturulan Kinetik Eserler/Heykeller

Optik yanılsama nesnel gerçekliğin farklı olduğu durumlarda kullanılmaktadır. Gözün topladığı ve beynin işlediği bilgiler, uyaran kaynağıyla uyuşmadığında optik yanılsama ortaya çıkmaktadır. Optik yanılsama ile oluşturulmuş kinetik heykellerde eser statik gibi görünmekle birlikte, optik yanılsama ile hareket algısı kazanmıştır. Bu algı, eser durağan olmasına rağmen seyircisinde göz hareketiyle yer değiştiriyormuş gibi bir etki yaratmaktadır. Şekil, form, biçim ve renklerin belli bir düzen içerisinde kullanımıyla elde edilen eserlerde görsel algılardan yararlanılarak retinada güçlü etkiler oluşturulmakta, optik yanılsamayla hareket duygusu, yanıp sönme ve titreşim gibi farklı illüzyonlar yaratılmaktadır (Tok 2019, Ünal Ünlükara 2019, Özer ve Akyüz 2017, Gombrich 2014; Sözen ve Tanyeli, 2012). Kinetik sanatla optik etkilerin oluşumunu sağlamak amacıyla oluşturulan bitkisel tasarımlarda; belirlenen birimlerin belli bir düzen ve sistemle birbirleri ile ilişkili olarak yan yana gelmesi, birimler arasında eşitlik sağlanması veya matematiksel orantılar kurulması gerekmektedir. Bitkisel örücülük ürünlerinin oluşturulmasında kullanılan bu düzenlemelerle özellikle sarma örgü tekniğiyle elde edilebilecek eserlerde farklı hareket algıları yaratılmaktadır. Ayrıca doğal malzemenin boyanabiliyor olmasıyla da çeşitli renk armonileriyle estetik ve görsel açıdan güçlü etkiler ortaya çıkarılmaktadır. Kontrast, tonsürton ya da zıt renklerin kullanıldığı desenlendirmelerde geleneksel motifler kullanıldığı gibi stilize edilmiş biçimler de tercih edilmektedir.

Görsel 7. Alvaro Catalán de Ocón'un "PET" lambaları projesinden bir eser (URL-5)
Görsel 8. Alvaro Catalán de Ocón, Francesco Faccin (URL-6)

Optik yanılsamalar elde edilen bir diğer yöntem ise boşluk-doluluk etkileridir. Bu etkilerde bitkisel ürünlerin örülmesinde/dokunmasında kullanılan alt-üst dokuma tekniğinde çözgü veya atkı liflerinin birleştirilmesi ya da ayrıştırılması ve birbirleriyle olan bağlantıları önemlidir. Farklı formlar oluşturmaya imkân veren boşluklarda ya da dolu alanlarda hareket algıları yaratılmakta, lifin bükülebilir ve spiral biçimler alabiliyor olması da hareketli formlar oluşturulmasına imkan sağlamaktadır. Ayrıca eserlerin enstalasyonları ile de bu etkiler desteklenmektedir. Enstalasyonların oluşturulduğu mekanlarda kullanılan ışık etkileri, ayna düzenlemeleri, derinlik algıları ve formlardaki uzaklık-yakınlık ilişkileri optik illüzyonları izleyicisi ile buluşturmaktadır.

Görsel 10. Polly Adams Sutton, Sepet (URL-7) **Görsel 11.** Tom Huang, 2008 (URL-8)

Hareket Algısı Yaratılan Kinetik Eserler/Heykeller

Bitkisel örücülük teknikleri ve kinetik sanat etkileşiminin farklı tasarımlarla ortaya konulduğu çalışmalardan bir diğeri ise hareket algısı yaratılan eserlerdir. Alanda yaptığı çalışmalarla zanaatı farklı bir boyuta taşıyan Alvaro Catalán de Ocón (URL-9) bitkisel örücülük ürünlerinin geleneksel yapılarını korurken tasarımlarını üç boyutlu formlarla oluşturmakta ve tasarımların uygulamasında da yerel halktan destek alarak istihdam sağlamaktadır. Gana'da yürüttüğü çalışmasında yöre halkının kültürel özelliklerinden ve "pakurigo waves" olarak isimlendirdikleri dokuma tekniklerinden yola çıkarak elde ettikleri dalga formunu tasarımlarında kullanan sanatçı, hareket algısı yarattığı lambaları üretmiştir. Eserleri oluştururken; örme işleminde kullanılan fil otu bitkisinin istenilen yumuşaklıkta spiral olarak bükülebilme kabiliyetinden yararlanmış ve örme tekniğindeki birimler arası oynamalarla elde edilen eksen kaydırmaları ile hareket algısı yaratmıştır. Kendi ekseni etrafında dönüyormuş hissi veren lambalarıyla hem optik yanılsamalar hem de hareket algısı oluşturmuştur.

Görsel 12. Alvaro Catalán de Ocón, Petlamp, Ghana 2019, (URL-9, URL-10)

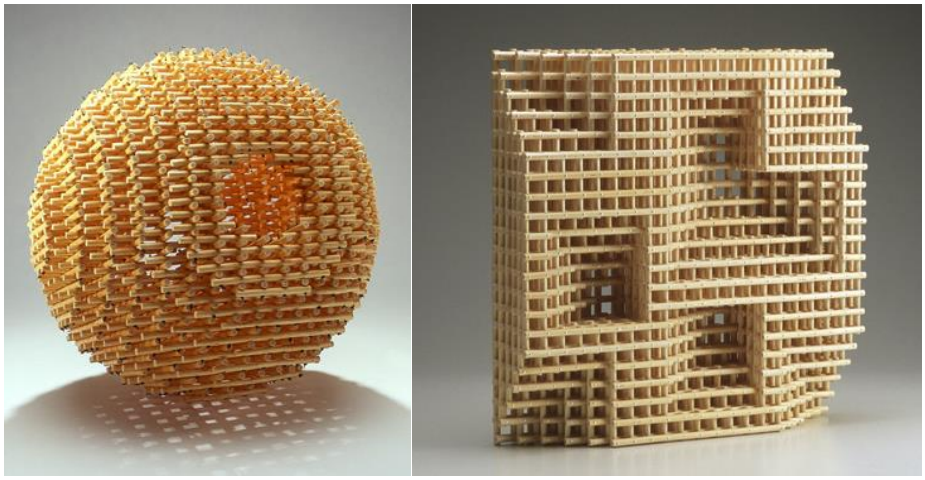
Sanat ve zanaat birlikteliğini sağlayan avangard eserlerde; yapısal kurguların form ve şekil özelliklerindeki boşluk-doluluk, kalınlık-incelik, renk gibi manipülatif hareketlerin yanı sıra biçimsel özellikleri de dikkat çekmektedir. Özellikle birim tekrarlara imkân veren parametrik tasarım temelli çalışmalarda tamamen estetik kaygılarla ya da işlevsel birtakım önerileri içeren strüktürler yaratılmaktadır. Strüktürel prensipler doğrultusunda meydana getirilen tasarımlar matematiksel çözümlemelerle olanaklı hale getirilmekte, belirlenen birimler belli bir düzen ve sistemle üç boyutlu eserlere dönüştürülmektedir. Alt-üst dokuma tekniği ve türevlerinin imkân verdiği bu tarz çalışmalarda eserler, form açısından boyutlandırılmakta ve bitkisel lifin plastik özelliklerinden yola çıkarak farklı biçimlerde şekillendirilmektedir. Malzemenin farklı biçimlerde işlenebiliyor olması dijital tasarımlara da ilham kaynağı olduğundan bitkisel örücülük/dokumacılık teknikleri mimari alanda da önemli bir yapı unsuru olarak kullanılmakta hem iç mekân hem de dış mekan tasarımlarında yer almaktadır.

Görsel 13. Korakot Aromdee, Daily Art Muse (URL-11) **Görsel 14.** Matthias Pliessnig (URL-12)

Avangard sanatçılar içerisinde yer alan Dail Behennah (URL-13) tarafından üretilen sanat eserleri de parametrik tasarım mantığıyla tasarlanmış ve zanaat-sanat birlikteliği ile ortaya konulmuş eserlere örnek olarak gösterilmektedir. Sanatçı söğüt ağacını kullandığı çalışmalarında, geleneksel yöntemlerden alt-üst dokuma tekniğinden yola çıkarak oluşturduğu tarzıyla strüktürlerini oluşturmuş ve yapıtlarını üç boyutlu

formlarda kurgulamıştır. Tekniğin boşluk-doluluk alanlarından ve ışık-gölge etkilerinden yola çıkarak kinetik sanatın hareket algıları yaratma olgusundan faydalanmıştır.

Görsel 15. Dail Behennah (URL-14)

Sonuç

Bitkisel Örücülük kültürel miras bağlamında değerlendirildiğinde; geçmişinin ilk insanlık tarihine kadar dayandığı literatür bilgileri içerisinde yer almaktadır. Tüm toplumların bilgi birikimini günümüze kadar taşıması ve kültürel miras bakımından oldukça anlamlı izlere sahip olması bu zanaatın, mirasçıları tarafından yaşatılmasını ve sürdürülebilirliğini önemli hale getirmektedir. Aktarımı gerçekleştirmek adına yürütülen çalışmalarda; geleneksel zanaat ve meslek olarak değerlendirilmesinin yanı sıra plastik sanatlar içerisinde de değerlendirilen ve teknolojik gelişmelerle birlikte estetik kaygılarla ele alınan zanaat ve uygulama yöntemleri, farklı bakış açıları ile de tasarım unsuru olarak kullanılmaktadır. Özellikle güncel sanat akımları ile kendine farklı platformlarda yer bulan Bitkisel Örücülük, Kinetik Sanat etkileri altında bitkisel liflerin şekil alabilme yeteneğinin katkısıyla da çeşitli şekillerde sanat objeleri haline dönüştürülmektedir. "Hareket" temelli oluşturulan bu çalışmalarda; malzemenin form özellikleri, tekniklerin uygulanabilirliği optik etkiler yarattığı gibi hareket algıları da yaratmaktadır. Görsel analizlerle ortaya konulan çözümlemelerde; hareketin farklı perspektiflerden verildiği, tekniklerin sunduğu manipülatif etkilerle hareket algıları yaratıldığı, matematiksel orantılarla hareket illüzyonlarının tasarlandığı gözlenmektedir. Yaratılan güncel uygulamalarla Bitkisel Örücülük ürünlerinin geleneksel yapıları ve kültürel özleri korunurken, tasarımların üç boyutlu formlarla oluşturulması ile hem kültürel mirasın aktarımı sağlanmakta hem de estetik değeri yüksek objeler elde edilmektedir. Mimari boyutta yaşam alanlarını tasarlamak, ekolojik boyutta doğa ve insan dostu eserler oluşturmak, kamusal alanlarda estetiği yüksek görsel objeler yaratmak zanaatın sürdürülebilirliğine katkı sağlarken tüm toplumların geleneklerini de yaşatmaktadır. Fakat teknolojik gelişmeler ve bu gelişmelerin sanatla iç içe olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda zanaatın güncelliği korunurken tasarlanan sanat eserlerinin de zaman şartlarına uyumu sağlanmalıdır. Gerçek hareketin yaratıldığı eserler, eş zamanlı hareket etkileri, seyirci etkileşimli hareketler, motor/devinim gücü ile oluşturulan hareketlerin tasarımlara dahil edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Değişim ve dönüşüm içerisinde yeniden değerlendirilen Bitkisel Örücülüğün güncel versiyonlarında gelenekselden beslenilirken teknoloji ve dijital tasarım kavramlarından ve tüm donelerinden yararlanılmalı ve kültür bilinci farklı formlarla da desteklenmelidir.

Kaynaklar

Akdemir, Nihan. "Tekstil Sanatında Gelenekselden Çağdaşa Biçimsel Değişim". Art-e Sanat Dergisi, 9(17), (2016): 221-232.

Akpınar, Alpaslan. "Tınguely ve Warhol Üzerinden Sanat Eseri Üretiminde Teknolojiye Yaklaşım Makine Yapmak ve Makine Olmak". Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 20, (2019): 227-244.

Akpınarlı, Hatice Feriha ve Özcan, Nazan. Sepetçilik. Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi, Cilt 2. Ankara: T. C. Ticaret Bakanlığı, 2021.

Akpınarlı, Hatice Feriha ve Aydın, Şengül. "Artvin İli Arhavi İlçesi Mısır Kapçığı Örücülüğü", Akademik Sanat, 4(8), (2019): 50-65.

Akpınarlı, Hatice Feriha and Başaran, Fatma Nur. "Chapter Twenty-Five The Importance and Place of Wicker Knitting In Traditional Turkish Arts. Knitting In Traditional Turkish", Recent Advances In Social Sciences, (2018): 372-387.

Akpınarlı Hatice Feriha, Tozun Hatice, Başaran Fatma Nur, Büyükyazıcı Meral, Ertürk Yaprak Pelin. Şanlıurfa El Sanatları ve Sözlü Kültür Malzemeleri. No: 36, Ankara: Şurkav Yayınları, 2012.

Akpınarlı Hatice Feriha. Kızılderili Sepet Örücülüğü ve Türk Sepet Örücülüğü ile Ortak Özellikleri. VII. Milletlerarası Türk Halk Kültür Kongresi, Gaziantep, 2006.

Atay Ayten. Örücülük, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1987.

Auther, Elissa. "Classification and Its Consequences: The Case of" Fiber Art"". American Art, 16(3), (2002): 2-9.

Barzan, Jacques. "Science, the Glorious Entertainment: See Chapter 10, The Treason of the Artist". Secker & Warburg. (1964): 475-478.

Bequette, James W. "Traditional Arts Knowledge, Traditional Ecological Lore: The Intersection of Art Education and Environmental Education", Studies in Art Education A Journal of Issues and Research, 48:4, (2007): 360-374.

Bezirci, Zuhal. Göller Bölgesi'nde Bitkisel Dokumacılık ve Üretilen Hasır Dokumaların Bazı Özellikleri Üzerinde Bir Araştırma. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.

Broudy, Eric. The Book Of Looms, A History of the Handloom from Ancient Times to the Present: London, 1979.

Brunvand, Erik and Stout, Paul. Kinetic Art and Embedded Systems: A Natural Collaboration. In Proceedings of the 42nd ACM Technical Symposium On Computer Science Education, 323-328, 2011.

Chen, Guang-Dah, Lın, Chih-Wei and Fan, Hsi-Wen. "The History and Evolution of Kinetic Art". International Journal of Social Science and Humanity, 5(11), (2015): 922-930.

Doble Rick. The Illustrated Theory of Paleo Basket-Weaving Technology. Academia Accelerating the World's Research, 2019.

Doble Rick. Evidence That Paleolithic Hominins Lived In Close Association With Weaverbirds And Their Basket Making Skills. Researchgate Journal, s: 1-317. DOI: 10.13140/RG.2.2.28855.44965, 2020.

Eager, Elizabeth Bacon. Fiber: Sculpture 1960–Present. The Journal of Modern Craft. 8:2, (2015): 251-258, DOI: 10.1080/17496772.2015.1057409.

Gadney, Reg. Kinetic Art. Interdisciplinary Science Reviews, 42(1-2), (2017): 180-192.

Gadney, Reg. Kinetic Art. Granta, 68(1231), 24–26, 1963.

Gombrich, Ernst Hans. Sanatın Öyküsü. Çev. Erduran Ö., İstanbul: Remzi Kitapevi, 2014.

Gürcüm, Banu Hatice ve Akpınarlı, Hatice Feriha. Bitkisel Örücülük Tekniklerinden Çit Örücülüğü: Şanlıurfa Örneği. 4. Uluslararası Gap Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Kitabı (İSBN 978-605-69877-5-5) 12. Uluslararası Türk Sanatı Tarihi ve Folkloru Kongresi. Şanlıurfa, 140-157, 2019.

Gürcüm, Banu Hatice ve Özcan, Nazan. "Tekstil Tasarımında Geleneksel Çit Örücülüğü ile Form Arayışları", İdil Sanat ve Dil Dergisi, 5(24), (2016): 1195-1226.

Gürtanın, Neriman. Türkiye'de Nebati Örücülükte Kullanılan Hammaddeler ve Bunlardan Yapılan Mamuller ile Bu Hammaddelerin Selüloz ve Alfa Selüloz Değerleri Üzerine Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1961.

Kepa Yuri Nikitovich. Designer Concepts Of Eco Interior And Russian Wicker Furniture. Revista Geintec-Gestao Inovacao E Tecnologias, 11(4), 1694-1706, 2021.

Okey Thomas. An Introduction to the Art of Basket-making, London, 2012.

Özcan, Nazan and Akpınarlı, Hatice Feriha. "New Designs With 3d Printing In Basket Knitting Technique". Journal Of World Of Turks/Zeitschrift Für Die Welt Der Türken, 13(3), (2021): 283-309.

Özcan, Nazan ve Alp, Özlem. "Güncel Sanatta Tekstil Heykellerin Temsil Niteliği". Art-e Sanat Dergisi, 13(25), (2020): 334-342.

Özcan, Nazan. Fütürizm ve Çit Örücülüğünün Tekstil Tasarımında Tekstür, Strüktür ve Form Oluşumuna Etkileri. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara, 2017.

Özcan, Nazan ve Gürcüm, Banu Hatice. Fütürizm Sanat Akımının Geleneksel Çit Örücülüğüne Yansımaları. II. Uluslararası Akdeniz'de Güzel Sanatlar Sempozyumu ve Kültür Sanat Çalıştayı (29.04.2017-01.05.2017), 2017.

Özcan, Nazan ve Akpınarlı Hatice Feriha. Şanlıurfa Çit Örücülüğünün İncelenerek Yeni Tasarımlarda Uygulanabilirliği. V. International Turkic Art, Hıstory And Folklore Congress / Art Activities (13.04.2016-16.04.2016), 2016.

Özer, Ahmet ve Akyüz, Uğurcan. "Kinetik Heykel Türleri". İdil Sanat ve Dil Dergisi, 6(29), (2017): 385-400. https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1485534569.pdf

Öztürk, İsmail. El Sanatlarının Turizm Açısından Önemi ve Kalite Sorunu. Kamu ve Özel Kuruluşlarla Orta Öğretimde, Üniversitelerde El Sanatlarına Yaklaşım ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri (18-20 Kasım 1992, İzmir), Ankara, 367-374, 1994.

Parkes, Amanda, Ivan, Poupyrev, and Hiroshi, Ishii. Designing Kinetic İnteractions for Organic User İnterfaces. Communications of the ACM, 51(6), 58-65, 2008.

Poland, T. M., Emery, M. R., Ciaramitaro, T., Pigeon, E. and Pigeon, A. Emerald Ash Borer, Black Ash, And Native American Basketmaking. In: Freedman, Eric; Meuzil, Mark, eds. Biodiversity, conservation, and environmental management in the Great Lakes basin. Abingdon, UK: Routledge, 127-140, 2018.

Porter, Jenelle. Fiber: Sculpture 1960 Present. New York: The Institute of Contemporary Art (ICA). 2014.

Schick Kathy and Toth Nicholas. The Oldowan: Case Studies into the Earliest Stone Age. Stoneage Institute Publication Series, Schick, Kathy and Toth, Nicholas (Eds.). Stone Age Institute and Indiana University, Stone Age Institute Press, 2006.

Sözen, Metin ve Tanyeli, Uğur. Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. İstanbul: Remzi Kitapevi, 2012.

Teiwes, Helga. Hopi Basket Weaving: Artistry in Natural Fibers, Chicago, 1996.

Tok, Serkan. Seramiğin Kinetik Sanatta Kullanım Olanaklarının Araştırılması. (Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir, 2019

Torell, Vivake & Palmsköld, Anneli. "Dwelling in Craft: Introduction: A Call for Studies about Craft. Journal of American Folklore", 133(528), (2020): 131-141.

Uz, Nurbiye. "Sanatta Yeni Arayışlar ve Kinetik Heykel". Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1(1), (2012): 1047-1056.

Ünal Ünlükara, Miray. Kinetik Seramik Form ve Mekan. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara, 2019.

Zaimoğlu, Ömer. "Orta Asya Şiğ (Kamış) Dokuma Sanatı", Sanat Dergisi, (20), (2012): 129-135.

Zeki, Semir and Lamb, Mathew." The Neurology Of Kinetic Art". Brain, 117(3), (1994): 607-636.

İnternet Kaynakları

URL-1 https://www.cnnturk.com/kultur-sanat/firavun-tutankamonun-gizemli-mezar-odasi?page=19 (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-2 https://arkeofili.com/thonis-heracleion-kentinde-mo-4-yuzyila-ait-meyve-sepetleri/ (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-3 https://kayiprihtim.com/haberler/arkeoloji/dunyanin-en-eski-dokuma-sepeti-israil/ (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-4 https://tr.wikipedia.org/wiki/Yurt_%28%C3%A7ad%C4%B1r%29#/media/Dosya:Gorskii_04412u.jpg (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-5 https://decorador.online/disenadores-destacados/alvaro-catalan-de-ocon/ (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-6 https://design-without-borders.eu/2020-3/project-details/alvaro-catalan-de-ocon-francesco-faccin/ (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-7 https://www.pollyadamssutton.com/portfolio.html (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-8 https://tomhuangstudio.com/portfolio/installation (Erişim Tarihi: Nisan 2023)

URL-9 https://www.petlamp.org (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-10 https://design-without-borders.eu/2020-3/project-details/alvaro-catalan-de-ocon-francesco-faccin/ (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-11 https://korakot.net/portfolio (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-12 https://www.matthias-studio.com/ (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-13 https://www.dailbehennah.com/section649345.html (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

URL-14 https://www.dailbehennah.com/section649353_534440.html (Erişim Tarihi: Mayıs 2023)

THE USABILITY OF PLANT KNITTING IN ART MOVEMENTS: THE EXAMPLE OF KINETIC ART

Nazan ÖZCAN, H. Feriha AKPINARLI

ABSTRACT

Plant Knitting is a craft that is included in traditional arts and is accepted as the first examples of handicrafts according to literature information. Starting with the need for shelter and shaped according to the needs of the time and social characteristics, plant knitting products were shaped and used in different forms, especially baskets. With technological developments and the change in the perspective of fiber art, the technical and usage characteristics of plant knitting have changed and it has started to be evaluated in plastic arts as well as being a craft product. The works, which are evaluated in different forms and shapes in art movements and created with the combination of craft and art, have also attracted the attention of artists working in the field of Kinetic Art and works that create movement perceptions have been created. This research, in which the movement itself and its effects are evaluated in plant knitting works designed with kinetic art; It is addressed with the aim of contributing to the sustainability of cultural heritage. In the research; the technical features and usage areas of the craft were examined with the Descriptive Scanning method, and the artworks created with the effect of kinetic art were interpreted with the Visual Analysis method. It has been observed that in kinetic works where optical illusions and motion perceptions are created, winding knitting and over-under weaving/knitting techniques are used and shaped according to pattern, color and form features. In addition to being created in object forms, it has been determined that the works are used as decor elements in interior and exterior spaces or to create structural forms in architectural structures. The fact that the nature-friendly ecological materials used in production can be sized in desired shapes has facilitated the harmony of plant knitting techniques with kinetic art. It has been determined that the interpretation of the craft of plant knitting, which finds meaning in contemporary art beyond temporal boundaries, with different perspectives, contributes to the transfer of cultural heritage while maintaining the currency of the craft and supports the struggle for existence within sustainable handicrafts. Considering that technological developments are rapidly advancing and affecting artistic activities, it is presented as a suggestion in the research that studies involving real movements and motion can be carried out. The fact that the technique enables multidisciplinary studies will support this proposal and contribute to the sustainability of the craft. It will harmonize craft with the concept of time in the transmission of social values and increase the artistic value of craft.

Keywords: Traditional Arts, Plant Knitting, Textile Art, Kinetic Art, Movement